

Policy Paper

Politiikkasuositukset

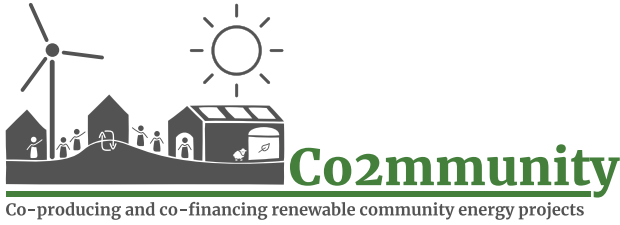

Puhdasta energiaa yhdessä

Politiikkasuosituksia yhteisöenergian mahdollisuuksien hyödyntämiseen Itämeren alueella

Yhteisöenergia tarkoittaa ihmisten yhdessä luomia puhtaan energian hankkeita. Yhteisöenergia voi vahvistaa yhteisöjä ja mahdollistaa energiakäänteen.

Useat esteet kuitenkin hidastavat kehitystä. Eri tasoille annettavat politiikkasuositukset voivat nopeuttaa edistystä ja mahdollistaa yhteisöenergian potentiaalin hyödyntämisen Itämeren alueella.

Yhteisöenergian esteet

Erilaiset esteet hidastavat yhteisöenergian hyödyntämistä. Esteet voivat liittyä toimintatapoihin, säädöksiin, rahoitukseen ja myös kulttuuriin.

Vaikka yhteisöenergialla on merkittävä rooli EU:n uusiutuvan energian direktiivissä, useimmilta mailta ja alueilta puuttuu **yhteisöenergiaa koskeva visio tai tavoitteet**. Yhteisöenergian mahdollisuuksia ei ole otettu huomioon energiastrategioissa, jotka on usein laadittu isoja ja vakiintuneita toimijoita ajatellen.

Epävakaa politiikka heikentää yhteisöjen ja sijoittajien luottamusta sekä haittaa pitkän aikavälin suunnittelua. Tukimekanismien arvaamattomat muutokset voivat olla erityisen haitallisia.

Joissakin maissa **säädökset tekevät itsetuotetun aurinkosähkön kulutuksesta** taloudellisesti kannattamatonta. Itsetuotettua energiaa voidaan esimerkiksi käyttää vain kerrostalon yhteisten tilojen sähköntarpeisiin, ei varsinaisten asuntojen.

Esteenä on myös **pitkä, monimutkainen ja kallis byrokraatia**. Tähän kuuluvat esimerkiksi tuulivoimaloiden rakennusluvut.

Erityisesti tuulivoiman **yhdistäminen sähköverkkoon** voi olla kallista. Ylimääräisiä järjestelmäkustannuksia voi aiheutua sähköverkon vahvistamisesta silloin, kun se on tarpeen.

Alhaiset energian hinnat vähentävät joissakin maissa yhteisöenergian houkuttelevuutta. Esimerkiksi Pohjois-Saksassa ja Ruotsissa ajoittaisena haasteena on sähkön ylituotanto sekä sähköverkon ja varastointiratkaisujen puute.

Usein **tunnetaan puutteellisesti yhteisöenergiaa, sen mahdollisuuksia ja menestyksekkäitä esimerkkejä**. Paikallisten ihmisten energiateknologiaan, rahoitukseen ja politiikkaan liittyvässä osaamisessa voi myös olla puutteita.

Paikallisilla ryhmillä on usein **vaikeuksia saada rahoitusta edullisesti**. Rahoituslaitokset eivät ehkä tunne yhteisöenergiaprojekteita, lainoja ei ole saatavilla paikallisille ryhmille tai pääoman hinta on kohtuuttoman korkea.

Jotkin maat eivät tarjoa yhteisöenergiaprojekteille **houkuttelevaa tukea**. Mekanismit, kuten uusiutuvien energianlähteiden huutokaupat, voivat palvella vain suurten hankkeiden ja laitojen tarpeita. Investointitukia ei ehkä ole saatavilla yhteisöille, kuten paikallisille osuuskunnille tai asunto-osakeyhtiöille.

Erityisesti Itämeren alueen itäisissä osissa on myös **kulttuurisia esteitä**. Ne johtuvat sosialistisen historian huonoista kokemuksista sekä luottamuksen puutteesta viranomaisia kohtaan.

Politiikkaehdotuksia

Yhteisöenergian esteet voidaan poistaa kaikilla tasoilla suoritettavilla määrätietoisilla poliittisilla toimilla. Seuraavaksi esitellään merkittävimmät keinot, joiden avulla voidaan muodostaa tehokkaat sekä kunkin maan ja yhteisön olosuhteisiin räätälöidyt politiikkapaketit.

1. Tavoitteiden ja suunnitelmien määrittäminen

Kunnianhimoisten tavoitteiden asettaminen, kuten 500 MW:n yhteisöenergiakapasiteetti Skotlannissa vuoteen

2020 mennessä, voi kiinnittää päätöksentekijöiden, sijoittajien ja suuren yleisön huomion. Tavoitteiden lisäksi on laadittava suunnitelmat niiden saavuttamiseen.

2. Vakaiden toimintapuitteiden luominen

Energiapolitiikka ja muut oleelliset toimenpiteet (kuten verotus) tulee pitää vakaina, jotta sijoittajille voidaan tarjota pitkäaikainen näkymä tulevaisuuteen. Tarvittavia muutoksia on otettava käyttöön asteittain.

3. Sääntelyesteiden poistaminen

Viranomaisten on poistettava sääntelyesteen, kuten kerrostalossa itsetuotetun aurinkosähkön kulutuksesta perittävät sähköverot ja -verkkomaksut. Lupien myöntämistä ja sähköverkkoon liittämistä voidaan myös yksinkertaistaa, esimerkiksi määrittämällä prosessin pituutta koskevia tavoitteita tai rajoituksia sekä myöntämällä luvat yhdestä toimipisteestä.

4. Paikallisten ihmisten osallistaminen

Energiahankkeita voidaan edellyttää tarjoamaan osuuksia paikallisille ihmisille hankkeiden hyväksyttävyyden lisäämiseksi. Tanskan uusiutuva energiaa koskeva laki tarjoaa menestyksekkään mallin. Siinä edellytetään, että vähintään 20 prosenttia osakkeista tarjotaan paikalliselle yhteisölle.

5. Rahoituksen saatavuuden varmistaminen

Erityisiä järjestelmiä voidaan laatia varhaisen vaiheen rahoituksen varmistamiseksi esimerkiksi kannattavuustutkimuksiin ja teknisiin asiantuntija-palveluihin. Yhteisöenergiahankkeiden edullisen rahoituksen saanti tulee varmistaa. Tähän sisältyvät lainatakaukset, riskien jakotyökalut ja matalakorkoiset lainat. Yksi vaihtoehto on valtion takaama rahasto, jonka tuotoilla voidaan rahoittaa uusia hankkeita.

6. Kohdennetun tuen tarjoaminen

Yhteisöenergia hyötyisi tukijärjestelmistä, kuten hajautettuun energiantuotantoon kohdennetuista syöttötariffeista tai vihreistä sertifikaateista.

Alankomaissa käytetään esimerkiksi postinumeroon perustuvaa säädöstä, jossa paikallisesti välitetylle energialle myönnetään veroalennus. Kun pohditaan järjestelmän kustannuksia ja etuja, laajemmat edut yhteiskunnalle tulee ottaa huomioon.

7. Haitallisten politiikkojen vaiheittainen poistaminen

Fossiilinen energia ja vakiintuneet toimijat saavat epäilemättä etua vanhoista toimintatavoista, mikä heikentää yhteisöenergian kilpailukykyä. Vanhentuneet toimintatavat, kuten fossiilisten polttoaineiden tuet ja energialaitosten monopoliasema, tulee poistaa vaiheittain. Fossiilisten polttoaineiden päästöjä on hinnoiteltava niiden ihmisille ja ympäristölle aiheuttamien haittojen mukaan.

8. Yhteisöenergia-alustojen luominen

Viranomaiset voivat edistää kehitystä hankkimalla energiaa yhteisöenergiahankkeista esimerkiksi pitkäaikaisten sähkönostosopimusten kautta. Julkiset energialaitokset voivat tarjota yhteisöenergiahankkeille paikan ja energian myymiseen alustan.

9. Tietoisuuden lisääminen ja koulutuksen tarjoaminen

Paikalliset yhteisöt ja suuri yleisö tarvitsevat tietoja yhteisöenergian eduista ja mahdollisuuksista. Alueellisten energianeuvonantajien verkostoa voidaan ylläpitää julkisella rahoituksella. Tämä auttaa yhteisöenergiahankkeita saamaan esimerkiksi teknistä koulutusta ja rahoitusta.

10. Tietopohjan vahvistaminen

Viranomaisten on rahoitettava yhteisöenergiatutkimusta sekä edistettävä tutkijoiden ja päätöksentekijöiden välistä vuoropuhelua, jotta nykyinen tilanne voidaan ymmärtää paremmin ja jotta edistymistä voidaan seurata. Energiatilastoihin tulee sisällyttää yhteisöenergian osuus.

Yhteisöenergia

Mitä yhteisö-energia tarkoittaa?

Yhteisöenergia (community energy) tarkoittaa energiahankkeita, joissa paikalliset ihmiset ovat aktiivisesti mukana. Yhteisöenergia sisältää uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön, lämmön sekä polttoaineiden paikallisen tuotannon, jakelun ja varastoinnin.

Paikalliset asukkaat voivat osallistua hankkeiden alulle panemiseen, omistamiseen, hoitamiseen ja hallitsemiseen erilaisten mallien, kuten osuuskuntien ja PK-yritysten, kautta.

Yhteisö-energian edut

Yhteisöenergialla on kolme merkittävää etua:

1. Yhteisöenergia tarjoaa paikalliselle yhteisölle taloudellisia mahdollisuuksia, kuten investointeja, työpaikkoja ja verotuloja.
2. Paikalliseen yhteisöön vahvasti sidotut hankkeet hyväksytään helpommin, mikä vähentää energiahankkeita hidastavaa vastustusta.
3. Yhteisöenergia voi vahvistaa sosiaalisia siteitä, paikallista identiteettiä ja riippumattomuutta. Tämä on erityisen merkittävää yhteisöissä, jotka tuntevat jääneensä syrjään.

Siirtyminen ilmastoneutraaliin energijärjestelmään edellyttää merkittäviä investointeja uusiutuvaan energiaan. Yhteisöenergia voi mahdollistaa siirtymän varmistamalla paikallisten ihmisten tuen.

Yhteisö-energia Itämeren alueella

Yhteisöenergian asema Itämeren alueella vaihtelee suuresti. Perinteisesti Saksan ja Tanskan on katsottu näyttäneen esimerkkiä, mutta tilanne on ollut haastavampi Baltian maissa ja Puolassa.

Hyödyntämätöntä potentiaalia on kuitenkin todennäköisesti hyvin paljon. Esimerkiksi EU-alueella joka toinen kotitalous (noin 113 miljoonaa) voisi mahdollisesti tuottaa energiaa. Alueen maat voivat hyödyntää tätä mahdollisuutta ryhtymällä määrätietoisiin toimiin.

Lisätietoja

Vieraile Co2mmunity-hankkeen sivustolla osoitteessa co2mmunity.eu